

הסופה והסכך

אושפיזין ואשפוז

תצלום: צביקה טישלר

בבתי-החולים בארץ יש מצוקת אשפוז

בסופה אנחנו נוהגים לארח בני משפחה וחברים. מצוות הכנסת אורחים היא אחת המצוות החשובות בתורת ישראל. על-פי המנהג, מזמינים לסופה שבעה אורחים נעלים (חשובים ומכובדים), שבעה אושפיזין, והם: אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, משה, אהרן ודוד המלך.

בישראל של היום, רבנים וראשי עיריות מארחים בסוכותיהם אורחים רבים, ונשיא המדינה מארח בחג הסוכות במשכנו את המוני בית ישראל.

המילה אושפיזין באה מהמילה הלטינית hospes, שפירושה אורחים. ממילה זו נולדה המילה hospital, בית-חולים. באנגלית, המילה hospitality פירושה הכנסת אורחים.

המילה התגלגלה לארמית ולעברית. לאשפוז פירושו לאכסן, לארח. בעברית המודרנית משתמשים בשורש הנה במשמעות של להכניס חולים לבית-חולים, כדי לטפל בהם. הרופא מחליט לאשפוז את החולה בבית-חולים לבדיקות, לטיפול, לניתוח. בבתי-החולים בארץ יש מצוקת אשפוז, כלומר יש חולים רבים מדי ואין מקום לכולם. עלות (מחיר) יום אשפוז בבית-החולים גבוהה מאוד. בבתי-חולים רבים יש מחלקות לאשפוז יום. החולה מתאשפז בבוקר, מקבל טיפול וחוזר בערב הביתה. חולים במחלות נפש מאושפזים בבתי-חולים פסיכיאטריים.

וכשאומרים למישהו בכעס: "אתה צריך אשפוז" או "צריך לאשפוז אותך" – אין זו הזמנה לאירוח, אין זו ריאגנוזה (אבחנה) של רופא, וגם אין זו מחמאה (קומפלימנט). מתכוונים לומר לו שהוא לא נורמלי; אבל זה כבר נושא לרשימה אחרת...

תצלום: חיים הורנשטיין

מביאים סכך לסופה

המכונת ואת האופניים. כאשר יש תקלה (משהו לא בסדר) במכונת שלנו, אנחנו מכניסים אותה למוסד. המוסכניק יתקן אותה. מוסכים רבים בנויים כמו סוכות.

בשעה של סכנה, האם מוסככת על בנה התינוק, זאת אומרת: מכסה אותו בגופה כדי שלא יפגע. הציפור מוסככת על גוזליה.

בחצרות ובבתי-קפה מתקנים (עושים) סוכך מבה, נגד השמש והטל. יש סוככים חשמליים, הנפתחים ונסגרים בלחיצת כפתור.

באולם התיאטרון ובאולם הקולנוע יש מסך. המסך הוא וילון גדול, העולה בפתיחת ההצגה או הסרט ויורד בסיומם.

המדינות שמעבר למסך הברזל – כך כינו אחרי מלחמת העולם השנייה את רוסיה הסובייטית והארצות הקומוניסטיות, שהסתירו את הנעשה בתוכן מפני המערב.

מסד עשן אנחנו רואים כשפורצת שרפה גדולה. ולפעמים בזמן פעולה קרבית יוצרים (עושים) בכוונה מסד עשן, כדי להסתיר מפני האויב את הפעילות האמיתית.

משם-העצם מסד נוצר פועל: למסד, שפירושו לשים מסד. ובצבא פירושו להסוות, כלומר להסתיר את הפעילות, כדי שהאויב לא ידע היכן נמצאים הכוחות ומה בדיוק הם עושים.

ציפי מזר

בחג הסוכות אנו מקימים סוכה: "בסכות תשבו שבעת ימים" (ויקרא כ"ג, מ"ב). את הסוכה אנחנו מכסים בסכך. הסוכה והסכך – שתי מילים מהשורש ס-כ-ה, שפירושו לכסות, להסתיר. נביא עוד מילים משורש זה:

סוכה היא מבנה ארעי (ומני) הפנוי מקרשים, ענפי עצים, כפות תמרים וכו', ומשמש מסתור (מקום להתחבא) מפני השמש. בשדה ובכרם אנחנו מוצאים את סוכת השומר, ובחוף הים – את סוכת המציל. בחוף הים יש גם סוכות צל למתרחצים. בבתי-ספר רבים אפשר למצוא סוכה לאופניים, כדי להגן (לשמור) עליהם מפני השמש והגשם.

בבתים פרטיים רבים יש מוסך, שבו מחנים את

תצלום: סל כהן

סוכת המציל – על חוף הים